

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПАТОГЕНЕТИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ СЕРОЗНОМУ МАСТИТІ У СВИНОМАТОК

Є. Розум, М. Морозов, Д. Фісенко

Одеський державний аграрний університет

В науковій статті наведені результати дослідження щодо ефективності патогенетичної терапії при лікуванні свиноматок хворих на серозний мастит. Встановлено високий терапевтичний ефект комплексної терапії при лікуванні свиноматок, хворих на серозний мастит має комплексний метод - коротка новокаїнова блокада із додаванням до нього 3 мл дексафурту триразово з інтервалом 48 год.

Ключові слова: *серозний мастит, мікрофлора секрету уражених молочних пакетів, коротка новокаїнова блокада нервів молочної залози за Д.Д. Логвиновим, новокаїн, дексафорт, байтрил.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сучасному етапі актуальними проблемами промислово свинарства залишаються розлад лактації й патологія молочної залози, які виникають у післяродовому періоді та призводять до сповільнення розвитку, захворювання і загибелі поросят, а також вибракування свиноматок. Через це господарства зазнають значних економічних збитків [2].

Післяродовий синдром метрит-мастит-агалактія (ММА) обумовлює розвиток деструктивних змін у статевих органах, що призводить до неплідності й відповідно до нераціонального використання свиноматок, недоотримання приплоду, витрат на лікувальні та профілактичні заходи, перевитрати кормів.

АНАЛІЗ АКТУАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У господарствах з виробництва свинини незалежно від форм власності вирішення проблеми післяродової патології, зокрема комплексу метрит-мастит-агалактія, має надзвичайно важливе значення [3].

Практично при усіх формах маститу більшість вчених і практиків рекомендують застосовувати патогенетичну терапію. Поряд із загальними профілактичними заходами застосовують методи медикаментозної профілактики післяродових захворювань у свиноматок, у т.ч. й маститу.

Існує досить багато фармакологічних засобів, схем лікування, профілактики, проте жодна з них не гарантує 100%-го ефекту. В кожному окремому випадку необхідно індивідуально підходити до проблеми розробки схем профілактики, ранньої діагностики та лікування післяродових ускладнень [1,4].

Тому перед вченими і практиками стоїть завдання:

- провести апробацію фармакологічних препаратів на свиноматках різних порід при наявності синдрому метрит - мастит - агалактія (ММА);
- з'ясувати вплив фармакологічних препаратів на організм свиноматок та збереженість і життєздатність молодняка;

розробити експрес-метод профілактики ендометриту, маститу і агалактії у свиноматок у післяродовому періоді.

Захворюваність свиноматок на мастит спостерігається протягом всього виробничого циклу незалежно від фізіологічного стану, періоду лактації й пори року. Проте, майже 80% усіх випадків даної патології припадає на перші два тижні після опоросу, що спричиняє загибель від 20% до 100% поросят-сисунів. До 25% основних свиноматок вибраковують із причини захворювання на мастит [5]. Клінічною формою маститу хворіє 13-14% маточного поголів'я, що найчастіше реєструється серед свиноматок першого - четвертого опоросу.

МЕТА ДОСЛІДЖЕНЬ

Встановити поширеність маститу у свиноматок та визначити ефективність патогенетичної терапії при серозному маститі.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дослідження проводились у період з 2021 по 2022 рр. в умовах лабораторії кафедри хірургії, акушерства та хвороб дрібних тварин Одеського державного аграрного університету та на базі сільськогосподарського підприємства "Покровське" Одеського району Одеської області.

Матеріалом для дослідження протягом всього періоду були 29 свиноматок (основні - 20 голів, перевірюванні - 9 голів) великої білої породи різного віку (з 1–5 опоросом).

Поширеність маститів у свиноматок вивчали за результатами досліджень за загальноприйнятими на території України методиками.

Для з'ясування причин маститу та призначення відповідного лікування проводили бактеріологічне дослідження секрету уражених молочних пакетів з визначенням чутливості виділених мікробів до антибіотиків.

Ефективність патогенетичної терапії при серозному маститі у свиноматок вивчили на двох групах (по 5 в кожній).

Тваринам дослідної групи для лікування застосовували метод патогенетичної терапії: на 5–7 добу після опоросу (в день постановки діагнозу) використовували коротку новокаїнову блокаду нервів уражених пакетів молочних залоз за Д.Д. Логвиновим із введенням у простір 0,5% р-ну новокаїну в дозі 40 мл з доданням до нього препарату дексафорт у дозі 3 мл з інтервалом 48 годин, та в/м 5% байтрил у дозі 5 мл один раз на добу протягом 3-х днів.

Тваринам контрольної групи для лікування використовували коротку новокаїнову блокаду нервів молочної залози за методикою Д.Д. Логвинова із введенням у простір 0,5%-й р-н новокаїну в дозі 40 мл на кожний пакет триразово з інтервалом 24 год. та в/м 5% байтрил у дозі 5 мл один раз на добу протягом 3-х днів.

РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Захворюваність свиноматок після опоросу на мастит залежить від віку тварин, тобто від номеру опоросу.

Аналізуючи динаміку захворюваності свиноматок на клінічний мастит залежно від віку (номеру опоросу) видно, що найбільше поширення мастити мають у свиноматок 2 і 3 опоросу - 19,1 -16,0% відповідно. Після першого опоросу нами було зареєстровано виникнення маститу у 12,0% свиноматок. Починаючи з 4-го опоросу захворюваність свиноматок на мастит має виражену тенденцію до зниження - 9,2% та найменша спостерігається у свиноматок після 5 і більше опоросів -3,4% випадків.

При клінічному дослідженні молочної залози у свиноматок нами виявлено, що уражені молочні пакети збільшені в 1,5-2 рази порівняно зі здоровими, набряклі, значна гіперемія, консистенція ущільнена, при пальпації виражена болючість, місцева температура значно підвищена. Із соскового каналу при здоюванні у перші 2 доби виділяється водянистий секрет майже без особливих змін.

При різних клінічних формах маститу у свиноматок ми спостерігали неоднакову кількість уражених, а також відсоток атрофованих молочних пакетів. Отриманні результати наведені в таблиці 1.

Таблиця 1. Ураження і атрофії пакетів молочних залоз за різних форм перебігу маститу у свиноматок

Форма маститу	% ураження				% розвитку атрофії			
	к-ть пакетів молочних залоз				к-ть пакетів молочних залоз			
	1	2	3	>3	1	2	3	>3
Серозний	–	0,6	6,9	96,6	1,7	0,7	–	–
Катаральний	–	12,1	33,3	51,5	–	6,1	41,5	9,1
Гнійно-катаральний	–	14,3	57,1	26,6	–	14,3	57,1	28,6

З даних таблиці 1 видно, що при серозному маститі запалення уражає більше 3 молочних пакетів, що складає 96,6%. При катаральному маститі майже у 2 рази менше - 51,5% та найменше - при гнійно-катаральному - 26,6%. При катаральному найбільший відсоток ураження приходить на 3 молочних пакети - 51,1%. Розвиток атрофії молочних пакетів у свиноматок, хворих на клінічний мастит найбільше спостерігали при гнійно-катаральному 57,1% і катаральному – 41,5% випадків. Результати проведеного лікування свиноматок, хворих на серозний мастит наведено в таблиці 2.

Таблиця 2. **Ефективність лікування свиноматок, хворих на серозний мастит (n=10).**

Група	Одужало свиноматок		Розвиток ускладнень та перехід у хронічну форму		Строки одужання, днів	Збереженість поросят до відлучення, %
	голів	%	голів	%		
Дослідна	5	100	-	-	3,1+0,27	89,9
Контрольна	5	80	1	-	4,6+0,23	69,9

Результати наших досліджень свідчать (таблиця 2), що найкращий терапевтичний ефект при лікуванні свиноматок, хворих на серозний мастит має комплексний метод, зокрема, коротка новокаїнова блокада нервів молочної залози (за методикою Д.Д. Логвинова) із введенням у простір між черевною стінкою і запаленим пакетом молочної залози 0,5% розчину новокаїну в дозі 40 мл із додаванням до нього дексафурту у дозі 3 мл з інтервалом 48 годин, та в/м 5% байтрил у дозі 5 мл один раз на добу протягом 3-х днів.

Поєднане використання дексафурту з новокаїном забезпечувало найкоротший строк одужання - у середньому 3,1+0,17 доби, що на 1,5 діб менше ніж у контрольній групі.

Треба зазначити, що застосований метод дає можливість мінімізувати розвиток атрофії молочних пакетів, запобігає розладу лактації, ускладненням та переходу у хронічну форму. На це вказує достатньо високий відсоток одужання, який становив 100%, що на 20% більше порівняно з контрольною групою.

Відновлення нормального функціонального стану молочної залози в першій дослідній групі позитивно вплинув на показник збереженості поросят до відлучення, який дорівнював 89,9%, що на 20,7% більше ніж у свиноматок контрольної групи.

Терапевтична ефективність застосування новокаїнової блокади і дексафурту підтверджена також тим, що жодного випадку розвитку ускладнень або перехід у хронічну форму в групі свиноматок не було виявлено, а в контрольній групі діагностували 20,0% ускладнень.

ВИСНОВКИ

1. Найбільше поширення мастити мають у свиноматок 2 і 3 опоросу - 19,1 -16,0% відповідно, після першого опоросу - 12,0% випадків. Починаючи з 4-го опоросу захворюваність свиноматок на мастит має виражену тенденцію до зниження - 9,2% та найменша спостерігається у свиноматок після 5 і більше опоросів - 3,4% випадків.
2. При серозному маститі запалення уражає більше 3 молочних пакетів, що складає 96,6 %. При катаральному маститі майже у 2 рази менше -51,5% та найменше - при гнійно-катаральному - 26,6%.
3. Розвиток атрофії молочних пакетів у свиноматок, хворих на клінічний мастит найбільше спостерігали при гнійно-катаральному - 57,1% та катаральному - 45,5% .
- 4 Найкращий терапевтичний ефект при лікуванні свиноматок, хворих на серозний мастит має комплексний метод - коротка новокаїнова блокада із додаванням до нього 3 мл дексафурту триразово з інтервалом 48 год. Строк одужання склав у середньому 3,1+0,27 доби, відсоток одужання становив 100% і показник збереженості поросят до відлучення дорівнював 89,9%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антошук В.С. Мастити у свиноматок. Ветеринарна медицина України. 2003. №12. С.41.
2. Захаренко Н.А., Шевченко Л.В., Михальська В.М. Стимулятор продуктивності та відтворювальної здатності свиней. Здоров'я тварин і ліки. 2010. №6. С.18–19.
3. Рибалко В. Свинарство-національна галузь. Пропозиція. 2010. №1. С.116–118.

4. Харенко М., Салецька О., Вощенко І. та ін. Проблема маститу у свиноматок, терапія та методи профілактики. Ветеринарна медицина України. 2008. №10. С. 26–29.
5. Харенко М.І, Хомин С.П., Краєвський А.Й. Фізіологія, патологія та біотехніка відтворення свиней. Суми: Видавництво «Козацький вал», 2010. 411с.

EFFICIENCY OF PATHOGENETIC THERAPY FOR SEROUS MASTITIS IN SOWS

Y. Rozum ., N. Morozov, D.Fisenko
Odesa State Agrarian University

The scientific article presents the results of research on the effectiveness of pathogenetic therapy in the treatment of sows with serous mastitis. A high therapeutic effect of complex therapy in the treatment of sows suffering from serous mastitis has been established by a complex method - a short novocaine blockade with the addition of 3 ml of Dexafort three times with an interval of 48 hours.

Key words: *serous mastitis, microflora of the secretion of the affected milk bags, short novocaine blockade of the nerves of the mammary gland according to D.D. Logvynov, Novocaine, Dexafort, Baytril.*